

U S T A W A

z dnia 2018 r.

o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym

Art. 1. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2018 r. poz. 5) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 7 dodaje się § 5 i 6 w brzmieniu:

„§ 5. Przeniesienia wydatków skutkujące zmniejszeniem wydatków związanych z funkcjonowaniem Izby Dyscyplinarnej wymagają zgody Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej.

§ 6. Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej wykonuje budżet Sądu Najwyższego w zakresie związanym z funkcjonowaniem Izby Dyscyplinarnej.”;

2) w art. 13 § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Niezwłocznie po wybraniu kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, sędzieja przewodniczący Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Sądu Najwyższego albo inna osoba wskazana przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego przekazuje Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej uchwałę, o której mowa w § 2, wraz z protokołem głosowania.”;

3) w art. 14 w § 1 w pkt 3 wyraz „przedstawia” zastępuje się wyrazami „opiniuje i przedstawia”;

4) w art. 15 § 2 wyraz „przedstawionych” zastępuje się wyrazem „wybranych”;

5) w art. 73 uchyla się § 2;

6) w art. 91 w § 1 wyraz „rozprawy” zastępuje się wyrazem „postępowania”;

7) w art. 111:

a) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Jeżeli stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub Prezesa Sądu Najwyższego zostanie zwolnione po wejściu w życie niniejszej ustawy, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzy kierowanie Sądem Najwyższym lub izbą wskazanemu sędziemu Sądu Najwyższego do czasu powołania Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub Prezesa Sądu Najwyższego spośród kandydatów wybranych w trybie § 5.”,

b) dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego wybiera i przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej kandydatów, o których mowa w art. 12 § 1, niezwłocznie po tym, gdy będzie obsadzonych 110 stanowisk sędziego Sądu Najwyższego. Zgromadzenie sędziów izby Sądu Najwyższego wybiera i przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej kandydatów, o których mowa w art. 15 § 2, po powołaniu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.”;

8) po art. 111 dodaje się art. 111a w brzmieniu:

„Art. 111a. Sędzia Sądu Najwyższego, któremu w trybie określonym w art. 111 § 4 Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył kierowanie Sądem Najwyższym lub izbą, wykonuje obowiązki i uprawnienia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub Prezesa Sądu Najwyższego określone w ustawie.”;

9) art. 112 otrzymuje brzmienie:

„Art. 112. Przepisy wydawane na podstawie art. 4 w okresie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, nie wymagają zaopiniowania przez Kolegium Sądu Najwyższego.”;

10) po art. 112 dodaje się art. 112a w brzmieniu:

„Art. 112a. W okresie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może obwieszczać w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” liczbę wolnych stanowisk sędziego przewidzianych do objęcia w poszczególnych izbach Sądu Najwyższego bez zasięgnięcia opinii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.”;

11) w art. 113 wyrazy „wniosek o powołanie sędziego” zastępuje się wyrazami „wniosek o powołanie”;

12) w art. 127:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Do dnia rozpoczęcia pierwszej kadencji ławników Sądu Najwyższego obowiązki ławników Sądu Najwyższego wykonują ławnicy wskazani przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego albo sędziego Sądu Najwyższego, któremu w trybie określonym w art. 111 § 4 Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył kierowanie Sądem Najwyższym, spośród ławników Sądu Okręgowego w Warszawie oraz Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie, którzy zgłosili gotowość

orzekania w Sądzie Najwyższym. Uprawnienia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego w zakresie wskazania ławników orzekających w postępowaniach określonych w art. 27 § 1 pkt 1 wykonuje sędzia, o którym mowa w art. 130.”,

- b) w § 2 po wyrazach „Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego” dodaje się wyrazy „albo sędziemu Sądu Najwyższego, któremu w trybie określonym w art. 111 § 4 Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył kierowanie Sądem Najwyższym”,
- c) w § 3 wyrazy „Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego współdziała” zastępuje się wyrazami „Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego albo sędzia Sądu Najwyższego, któremu w trybie określonym w art. 111 § 4 Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył kierowanie Sądem Najwyższym, oraz sędzia, o którym mowa w art. 130, współdziałają”.

Art. 2. 1. Przepisy art. 111 § 4 i 5 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się również w przypadku, gdy stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub Prezesa Sądu Najwyższego jest nieobsadzone w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Postępowania w przedmiocie wyboru, przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub Prezesa Sądu Najwyższego oraz powołania na te stanowiska wszczęte i niezakończone powołaniem na stanowisko przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy podlegają umorzeniu.

Art. 3. 1. W terminie 7 dni do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy Prezes Sądu Okręgowego w Warszawie oraz Prezes Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie zawiadamiają ławników Sądu Okręgowego w Warszawie oraz Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie o możliwości orzekania przez nich w Sądzie Najwyższym. W terminie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy ławnicy sądów okręgowych wskazani w zdaniu pierwszym mogą zgłosić gotowość orzekania w Sądzie Najwyższym Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego albo sędziemu Sądu Najwyższego, któremu w trybie określonym w art. 111 § 4 Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył kierowanie Sądem Najwyższym.

2. Ławnik, który zgłosił gotowość orzekania w Sądzie Najwyższym na podstawie art. 127 § 2 ustawy zmienianej w art. 1 i nie zgłosił gotowości orzekania w Sądzie Najwyższym na podstawie ust. 1, może zostać wskazany, za jego zgodą, do wykonywania obowiązków ławnika Sądu Najwyższego w sprawach innych niż dyscyplinarne.

Art. 4. Jeżeli przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego dokonał, bez zgody Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej albo sędziego, o którym mowa w art. 130 ustawy zmienianej w art. 1, przeniesienia wydatków skutkującego zmniejszeniem wydatków związanych z funkcjonowaniem Izby Dyscyplinarnej, Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej albo sędzia, o którym mowa w art. 130 ustawy zmienianej w art. 1, może dokonać w budżecie Sądu Najwyższego przeniesienia wydatków w zakresie niezbędnym do ustalenia wydatków związanych z funkcjonowaniem Izby Dyscyplinarnej na poziomie sprzed przeniesienia wydatków dokonanego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Uzasadnienie

Projektowana nowelizacja ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2018 r. poz. 5) ma na celu przede wszystkim wprowadzenie w tej ustawie zmian o charakterze doprecyzującym, zapewniających sprawną realizację przewidzianych w niej procedur.

Proponowane uzupełnienie art. 7 ma na celu zapewnienie realizacji ustanowionej w ww. ustawie zasady autonomii budżetowej Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. W celu wyeliminowania ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych dodawane przepisy wprowadzają unormowania, zgodnie z którymi:

– Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej będzie mógł samodzielnie, bez udziału czy upoważnienia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, dysponować budżetem Sądu Najwyższego związanym z funkcjonowaniem Izby Dyscyplinarnej,

– przeniesienia wydatków w obrębie budżetu Sądu Najwyższego nie będą mogły zostać dokonane bez zgody Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej, jeżeli miałyby skutkować zmniejszeniem wydatków związanych z funkcjonowaniem Izby Dyscyplinarnej.

Z powyższym uzupełnieniem art. 7 ustawy o Sądzie Najwyższym skorelowany jest przepis art. 4 projektowanej ustawy, który umożliwi przywrócenie wydatków związanych z funkcjonowaniem Izby Dyscyplinarnej do poprzedniego poziomu w przypadku, gdyby przed dniem wejścia w życie ustawy doszło w budżecie Sądu Najwyższego do ewentualnych przeniesień skutkujących zmniejszeniem tych wydatków.

W nowelizowanym brzmieniu art. 13 § 5 doprecyzowuje się, że przewidziane w art. 183 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawienie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego będzie realizowane w ten sposób, że uchwałę w sprawie wyboru kandydatów wraz z protokołem głosowania niezwłocznie po wybraniu kandydatów przekazuje Prezydentowi sędzia przewodniczący Zgromadzeniu albo inna osoba wskazana przez Zgromadzenie. Przepis art. 13 § 5 w dotychczasowym brzmieniu przewiduje możliwość dokonania tej czynności jedynie przez przewodniczącego Zgromadzenia, co w niektórych przypadkach może wiązać się z trudnościami praktycznymi. Dlatego uzasadnione

jest wprowadzenie uregulowania, zgodnie z którym Zgromadzenie będzie mogło wskazać w tym zakresie także inną osobę.

Zmiana art. 14 § 1 pkt 3 i art. 15 § 2 ma na celu zapewnienie spójności tych przepisów. Pierwszy z nich, określający kompetencje Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, wskazuje, że należy do nich jedynie przedstawienie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego, i nie przewiduje kompetencji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do opiniowania kandydatów. Tymczasem art. 15 § 2 w dotychczasowym brzmieniu stanowi, że Prezydent powołuje Prezesa Sądu Najwyższego po zasięgnięciu opinii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Z kolei w art. 15 § 2 wyraz „przedstawionych” należy zastąpić wyrazem „wybranych”, gdyż zgromadzenie sędziów izby Sądu Najwyższego wybiera kandydatów, a przedstawia ich Prezydentowi Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Zmiana w art. 73 ma na celu uspoźnienie regulacji dotyczących wyznaczania ławników do spraw dyscyplinarnych sędziów Sądu Najwyższego i do innych spraw rozpoznawanych przez Sąd Najwyższy w składzie ławniczym, w których zgodnie z ogólną zasadą z art. 80 § 1 wyznaczenia składu orzekającego dokonuje Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą danej izby. Uchylenie przepisu art. 73 § 2 spowoduje, że zastosowanie będzie miała ww. zasada ogólna.

Zmiana w art. 91 § 1 ma na celu usunięcie wątpliwości w zakresie obowiązku przeprowadzenia rozprawy w celu rozpatrzenia skargi nadzwyczajnej. Przedmiotem regulacji art. 91 § 1 są rodzaje orzeczeń Sądu Najwyższego, a nie forum tych orzeczeń. Uzasadnione jest zatem wskazanie, że Sąd Najwyższy orzeka stosownie do wyników postępowania, nie zaś wyników rozprawy.

Zmiana art. 111 ma na celu uzupełnienie regulacji przejściowej dotyczącej zwolnienia stanowiska Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub Prezesa Sądu Najwyższego, tak aby obejmowała ona wszystkie przypadki związane z nieobsadzeniem tych stanowisk. Przepis art. 111 § 4 w dotychczasowym brzmieniu reguluje bowiem jedynie przypadek, gdy do zwolnienia stanowiska Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub Prezesa Sądu Najwyższego dojdzie wskutek przejścia zajmującego je sędziego w stan spoczynku w okolicznościach, o których mowa w art. 111 § 1, tymczasem do zwolnienia tych stanowisk może dojść również wskutek innych przyczyn, np. przeniesienia w stan spoczynku ze względu na stan zdrowia albo rezygnacji. Przepis art. 2 projektowanej ustawy przewiduje jednocześnie, że przepisy art. 111 § 4 i 5 ustawy nowelizowanej w nowym brzmieniu znajdą zastosowanie także w przypadku,

gdy stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub Prezesa Sądu Najwyższego będzie nieobsadzone w dacie wejścia w życie nowelizacji, a w celu zagwarantowania, że obsadzenie tych stanowisk nastąpi w trybie art. 111 § 4 i 5, przewiduje także umorzenie z mocy prawa trwających postępowań w przedmiocie wyboru i przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej kandydatów oraz powołania na te stanowiska.

Dodawany przepis art. 111a służy wyeliminowaniu ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych co do zakresu uprawnień przysługujących sędziemu, któremu w trybie art. 111 § 4 powierzono kierowanie Sądem Najwyższym albo izbą. W tym celu wskazuje się, że sędzia ten wykonuje określone w ustawie obowiązki i uprawnienia – odpowiednio – Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub Prezesa Sądu Najwyższego.

Zmieniany art. 112 ma na celu umożliwienie wprowadzenia koniecznych zmian do Regulaminu Sądu Najwyższego w okresie przejściowym.

Dodawany art. 112a wskazuje, że w okresie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może dokonywać obwieszczeń, o których mowa w art. 31 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym, tj. obwieszczeń dotyczących liczby wolnych stanowisk sędzię przewidzianych do objęcia w poszczególnych izbach Sądu Najwyższego, bez zasięgnięcia wymaganej tym przepisem opinii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Przepis ten ma na celu zagwarantowanie sprawnego rozpoczęcia procedury obsadzenia zwiększonej (co wynika z art. 4) liczby stanowisk sędziowskich w Sądzie Najwyższym – przez umożliwienie jak najszybszego obwieszczenia w „Monitorze Polskim” o wolnych stanowiskach.

Zmiana w art. 113, zawierającym regulację przejściową dotyczącą trwających postępowań w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędzię Sądu Najwyższego, ma charakter porządkujący. Ma ona na celu zastosowanie prawidłowego określenia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędzię Sądu Najwyższego.

Zmiany w art. 127 oraz przepis art. 3 projektowanej ustawy mają na celu:

– wskazanie, że uprawnienia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego może również wykonywać, jeżeli zajdzie przypadek określony w art. 111 § 4, także sędzia, któremu na podstawie tego przepisu Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył kierowanie Sądem Najwyższym,

– uwzględnienie, że do czasu powołania Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej obowiązki tego prezesa wykonuje nie sędzia wyznaczony przez Prezydenta na podstawie art. 111 § 4, lecz – na podstawie szczególnej regulacji zawartej w art. 130 – najstarszy wiekiem sędzia powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego orzekającego w Izbie Dyscyplinarnej,

– objęcie regulacją przejściową dotyczącą możliwości orzekania w Sądzie Najwyższym przez ławników Sądu Okręgowego w Warszawie i Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie nie tylko spraw dyscyplinarnych, lecz wszystkich spraw rozpoznawanych w składach ławniczych (a zatem także spraw skarg nadzwyczajnych).

Ponieważ rozpoczęta na podstawie art. 127 § 2 nowelizowanej ustawy procedura dotycząca zgłaszania przez ławników Sądu Okręgowego w Warszawie i Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie gotowości orzekania w Sądzie Najwyższym dotyczy jedynie orzekania w sprawach dyscyplinarnych, niezbędne jest wprowadzenie – w art. 3 projektowanej ustawy – procedury ponownego zgłaszania się tych ławników do orzekania w Sądzie Najwyższym, tym razem w odniesieniu do wszystkich spraw rozpoznawanych w Sądzie Najwyższym w składach z udziałem ławników, a zatem oprócz spraw dyscyplinarnych także spraw skarg nadzwyczajnych.

Data wejścia w życie projektowanej ustawy została określona na dzień następujący po dniu ogłoszenia, w celu zapewnienia jak najszybszego obowiązywania skorygowanego brzmienia przepisów nowelizowanej ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym.

Wejście w życie projektowanej ustawy nie wiąże się ze skutkami finansowymi dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Przedmiot projektowanych regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.